

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія держави і права України

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: Правоохоронна діяльність
(назва освітньої програми)

Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність
(найменування спеціальності)

Галузь знань: 26 Цивільна безпека
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень
(назва ступеня вищої освіти)

Викладач д.ю.н, професор ПАЛЬЧЕНКОВА ВІКТОРІЯ МИХАЙЛІВНА

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ОК 11 Історія держави і права України Обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Пальченкова В. М., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри Конституційного, адміністративного та трудового права
Контактна інформація викладача	телефон викладача +38(050)7789341 E-mail викладача palvik1900@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	згідно до розкладу занять – https://zp.edu.ua/yurydychnyy-fakultet ; дистанційне навчання - https://moodle.zp.edu.ua/ відеоконференції на платформі Zoom (індивідуальні та колективні) Ідентифікатор конференції: 650 218 9063 Код доступу: 7jRRaw; (https://us04web.zoom.us/j/6502189063?pwd=R3lGbCtac2xHbTJvM2RwR3ZFU3liZz09)
Обсяг дисципліни	Кількість годин - 120, кредитів - 4 кредити ЕКТС, розподіл годин: лекції - 30, практичні - 14, самостійна робота - 76, вид контролю – екзамен
Консультації	Консультативна допомога студенту надається у таких формах: особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій (не менш ніж 1 раз по 2 години на тиждень або за попередньою домовленістю) Графік консультацій - https://zp.edu.ua/yurydychnyy-fakultet ; відеоконференція на платформі zoom (індивідуальні або колективна); листування за допомогою електронної пошти palvik1900@gmail.com ; відеозустрічі, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber та Telegram (за графіком консультацій); спілкування по телефону (з 10.00 до 12.00 кожен день крім вихідних та святкових днів).

2. Преріквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Дисципліни, що передують вивченню курсу : Історія України та Всесвітня історія (рівень базової середньої освіти). Набуті здобувачем вищої освіти загальні та спеціальні компетентності при вивченні курсу «Історія держави і права України» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: теорія держави і права, галузеві юридичні дисципліни, спеціальні дисципліни, українська мова за професійним спрямуванням, становлення та розвиток правоохоронних органів України (другий (магістерський) рівень вищої освіти .

3. Характеристика навчальної дисципліни

Історія держави і права України належить до числа фундаментальних дисциплін, які вивчають у вищих навчальних закладах системи Міністерства освіти, Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції. Її завдання – сформувати у студентів наукове уявлення про основні шляхи становлення та розвитку національної державності, правової системи та правоохоронних органів. Дати здобувачам першого (бакалаврського) рівня освіти зі спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність» конкретні знання про те, в яких формах і під впливом яких чинників цей розвиток відбувався. Під час вивчення Історії держави і права України застосовуються різні наукові методи, особливо широко – метод історико-порівняльного аналізу. У поєднанні з конкретно-історичним підходом, настільки ж для неї

характерним, цей метод дає змогу: - простежити генезис української державності, формування національної правової традиції, становлення правоохоронних органів України, з'ясувати особливості цих процесів, їхню відмінність від аналогічних процесів у країнах Західної Європи; - виявити динаміку і спрямованість подальшого розвитку української держави, права та правоохоронних органів з урахуванням усього комплексу явищ, що його визначали; - пояснити походження сучасного державно-правового стану українського суспільства. Історія держави і права України є складовою частиною загальноосвітньої та спеціальної підготовки кадрів для системи правоохоронних органів в нашій державі. Історія держави і права України тісно пов'язана багатьма дисциплінами, що вивчаються за спеціальністю «Правоохоронна діяльність». Зокрема, з теорією держави і права ця взаємодія найактивніша: історико-правові дисципліни використовують сформульовані нею категорії та поняття під час аналізу державно-правових явищ минулого. З галузевими науками, такими як конституційне, цивільне, кримінальне право, зв'язок історико-правових дисциплін виражається в тому, що вони простежують історичні долі інститутів, які вони вивчають, історичну практику використання цих інститутів як у нашій державі, так і за кордоном. Предметом науки історії держави і права України є вивчення виникнення, розвитку і зміни типів і форм державно-правових інститутів та правоохоронних органів в певні історичний період на території України. Ми вивчаємо державно-правові явища в їхньому зв'язку і взаємозалежності, в безперервному русі, розвитку, виходячи із законів діалектики. Одним з основних завдань науки історії держави і права України є критика антинаукової історіографії, починаючи з викриття нормандської лжетеорії походження держави Русь і закінчуючи показом неспроможності російської історичної пропаганди.

Загальні компетентності :

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

Результати навчання :

РН1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.

РН2. Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою курсу «Історія держави і права України» є вивчення виникнення, розвитку та змін типів та форм держави і права, а також державно-правових та правоохоронних органів та інститутів народів, що населяли і населяють територію України. Для того, щоб: охопити розвиток усіх аспектів еволюції держави на території України – її державний механізм, форму державної єдності, право; зорієнтувати в історичних підвалинах джерел права, що діють на Україні після проголошення її незалежною державою, зрозуміти нову систему права, його зміст і місце в правовій державі; використати узагальнення та понятійний апарат, розроблені теорією держави і права, і в той же час дати конкретний державно-правовий матеріал для таких узагальнень; опанувати певним інструментарієм науки історії держави і права України.

5. Завдання вивчення дисципліни

завданнями навчальної дисципліни «Історії держави і права України» є:

- формування політичного і правового мислення у майбутніх правоохоронців;
- формування умінь визначати та аналізувати процеси в еволюції держави і права України та виявляти основні закономірності розвитку держави на сучасному етапі;
- формування умінь визначати та розуміти фактори, які справляють вплив на особливості формування державно-правової та правоохоронної системи України на різних етапах її розвитку;
- формування системи спеціальних знань з курсу «Історія держави і права України»: еволюція української державної традиції, розвиток механізму державної влади в Україні (органів центрального і місцевого управління, юстиції, правоохоронних органів), зародження та функціонування правової системи в цілому і окремих галузей права зокрема;
- знайомство з пам'ятками української юридичної культури, вивчення та аналіз джерел українського права.

6. Зміст та план вивчення навчальної дисципліни

Тема	Вид заняття	Кількість годин	Розподіл балів
Змістовий модуль 1. Історія держави і права України в стародавню епоху та період середньовіччя			
Вступ. Предмет і метод «Історії держави і права України»	Лекція Семинар	2 2	100
Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (серед. I тис. до н.е. – V ст. н.е.)	Лекція Семинар	2 -	100
Держава і право східних слов'ян у період становлення та розвитку феодальних відносин (VI – XII ст. н.е.)	Лекція Семинар	2 2	100
Держава і право Південно-Західної Русі в період феодальної роздробленості. Галицько-Волинська держава (XII – XIV ст.)	Лекція Семинар	2 -	100
Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV - перша пол. XVII ст.)	Лекція Семинар	2 2	100
Змістовий модуль 2. Історія держави і права України нового часу			
Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право	Лекція Семинар	2 -	100
Визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. Відродження національної держави і права України. Перехід України під протекторат Московії і його правове оформлення	Лекція Семинар	2 2	100
Українська Гетьманська держава та її право (середина XVII – кінець XVIII ст.)	Лекція Семинар	2 2	100

Суспільно-політичний лад і право України у складі двох імперій (Російської та Австрійської) (кінець XVIII – початок XX ст.)	Лекція Семинар	2 -	100
Змістовий модуль 3. Історія держави і права України новітнього часу			
Відродження української національної державності (1917 – 1921 рр.)	Лекція Семинар	4 2	100
Утворення СРСР. Державно-правовий розвиток України в умовах нової економічної політики (1921 – початок 1929 рр.) та панування тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)	Лекція Семинар	2 -	100
Держава і право України в роки другої світової війни (1939-1945 рр.)	Лекція Семинар	2 -	100
Держава і право України після другої світової війни (1945 – 1991 рр.)	Лекція Семинар	2 2	100
Держава і право України на сучасному етапі	Лекція Семинар	2 -	100
Підсумковий контроль	Екзамен		100

7. Самостійна робота

Сучасна освіта будується на основі формування інтегральної компетенції, загальних та спеціальних компетенцій у майбутніх спеціалістів у сфері «Правоохоронна діяльність». Серед яких важливою є здатність до самостійної роботи, тому, під час вивчення курсу «Історія держави і права України» поряд з аудиторними заняттями підвищена увага приділяється організації і проведенню самостійної роботи.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основними видами самостійної роботи є: підготовка до семінарських занять; відпрацювання тем лекцій та семінарських занять; підготовка рефератів та виконання індивідуального науково-дослідного завдання; робота з джерелами та науковою літературою; підготовка до модульного контролю та екзамену.

Метою самостійної роботи є активізація засвоєння студентами теоретичних знань, формування навичок творчого опрацювання навчального матеріалу для підготовки до контрольних заходів та застосування у подальшій роботі.

Самостійна робота студентів забезпечена всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення даної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних модульних завдань тощо).

Зміст самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання:

1. Поглиблене вивчення питань тем за методичними вказівками викладача.
2. Систематичне опрацювання лекційного матеріалу, запропонованої базової та допоміжної літератури з питань курсу.
3. Систематична підготовка до семінарських занять відповідно до запропонованих планів їх проведення (переліку питань).
4. Самостійна підготовка до поточного та підсумкового модульного контролю.

Онлайн курси, які можуть бути корисними для попереднього вивчення та в процесі набуття компетентностей за неформальною освітою:

Самостійно вивчаючи питання курсу з історії держави і права України студент вчиться конспектувати та аналізувати нормативні матеріали, інші державно-правові джерела та літературу, узагальнювати знання, отримані з різних джерел. Студент повинен слідкувати за останніми публікаціями правового та історико-правового характеру принаймні таких загальнодоступних видань як «Право України» та «Український історичний журнал».

Широка добірка джерел, навчальної та спеціальної наукової літератури (у тому числі після кожної із зазначених тем) подається в методичних рекомендаціях невідповідно. На думку викладача, такий спосіб має спонукати студента до більш глибокого самостійного опанування курсу. При написанні письмових робіт (рефератів, індивідуальних завдань) він допоможе

студентам зорієнтуватися в історіографії основних проблем української історико-правової науки і, звичайно, якомога повніше в усіх аспектах з'ясувати основний зміст курсу історії держави і права України загалом і кожної теми зокрема.

Студенти мають змогу завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

8. Індивідуальні завдання

З метою самостійного вивчення опрацювання частини програмного матеріалу з курсу «Історія держави і права України», поглиблення знань та вдосконалення умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та семінарських занять студенти мають виконувати деякі індивідуальні завдання. Індивідуальні завдання з зазначеного курсу заплановано двох видів:

1. ІЗ – індивідуальне завдання спрямоване на підготовку тез доповіді на студентські наукові конференції за проблематикою історико-правової науки;

2. ІНавчДЗ – семестрове індивідуально-навчальне дослідне завдання, яке спрямоване на дослідження, узагальнення та реферативного описання історії одного з державно-правових інститутів, зокрема, галузевих юридичних наук (конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального право тощо).

Вимоги до **ІЗ** та **ІНавчДЗ** та критерії його оцінювання містяться в окремих методичних рекомендаціях та наведено в moodle.zp.edu.ua.

9. Форми та методи контролю

У процесі викладання курсу «Історія держави і права України» використовуються такі **форми контролю** знань, вмінь та навичок студентів:

Форми поточного контролю : Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу з дисципліни; здійснюється у повсякденній навчальній роботі й виражається у систематичних спостереженнях викладача за навчальною діяльністю студентів та її оцінки на *семінарських заняттях, тестування*.

Контроль самостійної роботи : перевірка індивідуальних завдань, захист рефератів, презентації.

Форми модульного контролю : контроль спрямований на перевірку засвоєння отриманих знань через триваліший період і охоплює значний за обсягом розділи курсу, проводиться у формі *письмової контрольної роботи*. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю : перевірка рівня засвоєння знань, умінь студентів при вивченні дисципліни (*екзамен*). Основна мета підсумкового контролю – визначення рівня змісту узагальнених знань студентів за весь період навчання з дисципліни, вміння застосовувати їх у практичній діяльності.

Позитивною вважається оцінка від 60 до 100 балів. Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекційних, семінарських заняттях та самостійну роботу.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Кожна тема курсу оцінюється за 100-бальною шкалою.

(Поточна аудиторна та самостійна робота)			Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Екзамен	$\frac{100+100+100+100}{4} = 100$
100	100	100	100	
T1-5	T6-9	T10-14	T1-14	
100	100	100	100	

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Робота на семінарських заняттях:

Під час занять студенти усно доповідають на питання, виконують роботи, виконують певні завдання. Активна робота студента на занятті оцінюється в 100 балів.

Критерії оцінки на семінарському занятті (поточний контроль)

Бали	Критерії оцінки
90 – 100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів або письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та завдань, активний, часто виступає і часто задає питання; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді.
85-89	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів або письмових відповідей, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, активний, часто виступає і часто задає питання.
84-75	Володіє навчальним матеріалом, виконує більшість завдань семінарських занять і самостійної роботи іноді виступає і задає питання; добре працює в парі/групі/команді.
74-70	Частково володіє навчальним матеріалом, іноді виконує завдання семінарських занять; іноколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.
60-69	Не володіє навчальним матеріалом, іноді виконує завдання семінарських занять; іноколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.
59-1	Зовсім не виконує завдання практичних занять, іноколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.

11. Інформаційне забезпечення курсу

Програма навчальної дисципліни «Історія держави і права України» [для студентів спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність»] / укл. В. М. Пальченкова Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка, 2020. 20 с.

2. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія держави і права України» [для студентів спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність»] / укл. В. М. Пальченкова Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 26 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=3034>

3. Методичні рекомендації до семінарських занять та завдання до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» [для студентів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»] / укл. В. М. Пальченкова. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка, 2021. 45 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=3034>

4. Курс лекцій з дисципліни «Історія держави і права України» для студентів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» всіх форм навчання / Укл.: В. М. Пальченкова [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=3034>

5. Історія держави і права України: Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. – Кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й.Рогожин та ін. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – Т.1. – 648 с.

6. Історія держави і права України: Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. – Кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин та ін. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – Т.2. – 580 с.

7. Гончаренко В.Д. Історія держави і права України : підручник. – К. : Право, 2013. 704 с.

8. Музиченко П.П. Історія держави і права України. Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 429 с.

9. Трофанчук Г.І. Історія держави і права України. Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2022. – 568 с.

10. Хрестоматія з історії держави і права України: У 2- т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д.Гончаренка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп.: Т. 1: 3 найдавніших часів до початку ХХ ст. / Уклад. В.Д.Гончаренко, А.Й.Рогожин, О.Д.Святоцький. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 472 с.

11. Хрестоматія з історії держави і права України: У 2- т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп.: Т. 2: Лютий 1917 р. – 1996 р. / Уклад. В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д.Святоцький. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 728 с.

12. Політика курсу

Для успішного проходження курсу з «Історія держави і права України» та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Специфіка курсу передбачає в першу чергу акцент на розумінні підходів і принципів трактування історичних процесів виникнення, розвитку та функціонування державно-правових інститутів України в хронологічній послідовності, аніж просте запам'ятовування дат та історичних фактів.

Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf), Статуту і Правилам внутрішнього розпорядку Національного університету «Запорізька політехніка» (<https://zp.edu.ua/uploads/Statut-ZPNU.pdf>). Зокрема, для успішного засвоєння програмного матеріалу здобувач зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
- системно і регулярно працювати з навчальною і науковою літературою та першоджерелами;
- конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;
- брати активну участь у навчальному процесі;
- своєчасно і акуратно виконувати завдання для самостійної роботи;
- відключити мобільний телефон під час занять;
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
- брати участь у контрольних заходах (поточний контроль, підсумковий контроль);
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про академічну доброчесність в Національному університеті «Запорізька політехніка».

Здобувач успішно навчається, якщо набирає кредити, необхідні для здобуття ступеня бакалавр. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 балів за даним курсом. Якщо накопичувальний бал нижче 60 балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (у новій редакції)».

Передбачено перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті за умов підтвердження результатів (сертифікат з зазначення обсягу кредитів, сертифікат участі, грамота учасника конференції, сертифікат за призове місце у конкурсі тощо). Передбачається перезарахування результатів навчання у разі, якщо здобувач прослухав аналогічний курс (або його частину) у будь-якому університеті України або Європи, був учасником міжнародних проектів.